

Onze schande ligt nog steeds in het Katyn-bos

werden Polen over de hele Vandaag de 60e verjaardag van de ontdekking van de oorlogsmisdaad die niet heeft plaatsgevonden. En het niet-bestaan van deze gruweldaad vormde de meest smerige oefening in realpolitiek van de democratie in de hele 20e eeuw. De Sovjet-Unie nam 180.000 Poolse soldaten gevangen tijdens haar invasie van Polen in 1939. De meesten werden naar slavenkampen in Siberië gebracht, maar 22.000 officieren niet. In april 1940 werden ze, op bevel van Stalin, elk met prikkeldraad vastgebonden en met een enkel schot in het hoofd geëxecuteerd.

Dit was een kolossale onderneming: het dodental was hoger dan dat op de meest rampzalige dag in de Britse militaire geschiedenis - de Somme, 1 juli 1916. Belangrijker nog, de massamoorden vonden plaats vóór de Duitse invasies van Frankrijk en de Lage Landen. En hoewel honderden Joden in Polen waren vermoord, waren dit geïmproviseerde slachtingen, in wezen niet gerelateerd aan de Endlösung, die nog niet was begonnen.

De eerste systematische massamoord op weerloze onschuldigen in de Tweede Wereldoorlog werd dus niet gepleegd door de nazi's, maar door de Sovjet-Unie, iets meer dan een jaar voordat de USSR de officiële beste vriend van Groot-Brittannië werd. Dit zou ons niet moeten verbazen: het waren immers de Sovjets, en niet de nazi's, die de geïndustrialiseerde moord hadden uitgevonden. Vanaf de revolutie gebruikten ze vrijelijk het woord 'uitroeien' van hun

vijanden. Hitler luisterde; en Hitler leerde, zoals dictators doen. Bovendien was de zorgvuldige moord op zoveel officieren uit één smalle laag van de Poolse samenleving werkelijk proto-genocide: het doel was om de Poolse identiteit uit te roeien door de uitroeiing van al haar vermeende beschermers.

In 1943 ontdekten de Britten via twee bronnen - een volkstelling binnen de Poolse gemeenschap in ballingschap in de USSR en van de Duitsers, die de plaats van een van de massamoorden hadden ontdekt, in de bossen van Katyn, buiten Smolensk - het lot van de Poolse officieren. Een vernietigend rapport van de Britse ambassadeur bij de Poolse regering in ballingschap, Owen O'Malley, liet geen twijfel bestaan over de zaak.

De publieke reactie van de Britse regering was om de nazi-ontdekkingen af te doen als propaganda en de Poolse regering in ballingschap te vertellen Katyn te vergeten en door te gaan met het slaan de echte vijand, Duitsland.

Oorlog is oorlog, en in vredetijd is het onmogelijk om de koorts en de angst die het veroorzaakt te repliceren. Dus geen nuttig

moreel oordeel kan worden geveld over degenen die in 1943 publiekelijk besloten leugens als feit te accepteren en de waarheid te verbergen als betreuenswaardige, maar noodzakelijke strategie. Maar het was staatsmanschap op zijn meest lafhartige om toe te staan dat die leugens een hoeksteen werden van de relatie tussen de Westerse bondgenoten en de Sovjet-Unie.

Dat is wat er gebeurde toen de drie leiders Churchill, Roosevelt en Stalin elkaar in november 1943 in Teheran ontmoetten. In plaats van de Sovjetleider te berispen voor de massamoorden, probeerden de twee democratische leiders hem te paaien door hem het Poolse

land toe te kennen dat hij had gestolen, zelfs terwijl hij zijn toekomstige moordslachtoffers in beslag nam. En toen Stalin grapte dat ze het Duitse probleem voor eens en voor altijd moesten oplossen door 50.000 Duitse officieren te doden, protesteerde Churchill slechts mokkend, en Roosevelt stelde luchtig voor om er slechts 49.000 te doden.

Maar niemand noemde Katyn. Hoe was dat mogelijk? Want de slachting van de Polen was ongetwijfeld de geheime ondertoon van deze gruwelijke uitwisseling, en een waarmee Stalin zijn twee kameraden peilde. Alle drie wisten van de moorden en de leugens die hen omringden: en in stilte stemden alle drie - twee van hen vernederd, de derde triomfantelijk - in met die leugens.

Teheran was het ware dieptepunt van de internationale diplomatie, moreel veel onedeler en strategisch veel catastrofaler dan zowel München vijf jaar eerder als Jalta een jaar later. En de sleutel tot Teheran was Katyn: toen Stalin daarmee wegwam, besefte hij dat hij met bijna alles weg kon komen.

Bovendien was de fictie van Katyn

wortelde binnen het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Daar, gevoerd door medeplichtige lafheid en misvormd in de duisternis van pathologische schuld, zou de tijdelijke tactiek van 1943 uiteindelijk veranderen in de zieke plant van een duurzaam beleid. Het zorgde er zelfs voor dat de regering-Callaghan in de jaren 70 zich fel verzette tegen de oprichting van een monument in Londen voor de slachtoffers van Katyn.

Ontkenning, in de puurste psychiatrische zin, van Katyn doordrong ook veel beschouwingen

van de 20e eeuw: hoe anders had Roy Jenkins een biografie van Churchill kunnen schrijven zonder ook maar één keer te verwijzen naar Katyn, de Grote Leugen waarvan de premier de belangrijkste aanstichter was? Hoe anders hadden zoveel historici, Norman Davies uitgezonderd, de buitengewone westerse medeplichtigheid aan het verbergen van communistische wreedheden en de diepgaande impact die dit moet hebben, simpelweg kunnen negeren? welke invloed hebben gehad op

het denken van het Kremlin? Op donderdag publiceert het FCO een rapport, Britse reacties op het bloedbad van Katyn, in een late poging tot boetedoening voor de herhaalde doofpotaffaires van Groot-Brittannië rond deze verschrikkelijke gebeurtenis. Maar het kan het kwaad van de uitroeiing van het Poolse officierskorps niet ongedaan maken, dat, verre van het onderwerp te zijn van een oorlogsmisdadenproces, werd omarmd en beloofd in Teheran; en vanuit die stad zou het communisme van Katyn spoedig oprukken en de halve wereld veroveren.

Elke officier werd vastgebonden met prikkeldraad en geëxecuteerd met een enkel

schot in het hoofd. Het dodental was hoger dan dat van de meest rampzalige dag in de Britse militaire geschiedenis - de Somme, 1 juli 1916